

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-03-21
Besvaras senast
2023-03-29 kl. 12.00

Till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:473 Falska skyddsombud

I 6 kap. 2 § arbetsmiljölagen anges hur arbetstagarnas företrädare i arbetsmiljöfrågor på arbetsplatsen, skyddsombud, ska utses.

”Skyddsombud utses av en lokal arbetstagarorganisation som är eller brukar vara bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren. Finns det inte någon sådan organisation, utses skyddsombud av arbetstagarna.”

På flertalet arbetsplatser runt om i landet finns i dag skyddsombud som är utsedda på fel sätt, där arbetsgivaren är den som har utsett skyddsombudet eller där arbetskamraterna utsett ett skyddsombud utan att involvera facket som har kollektivavtal på arbetsplatsen. Detta görs, kan vi anta, på grund av okunskap eller för att man kanske snabbt varit tvungen att ha ett skyddsombud på arbetsplatsen vid till exempel en olycka. Ibland har skyddsombud utsetts av arbetsgivaren som ett sätt att kringgå facket eller i ett försök att utestänga ett regionalt skyddsombud från arbetsplatsen. Oavsett av vilken anledning detta görs skapas ett flertal problem.

Att bli utsedd till skyddsombud på felaktigt sätt kan skapa stora problem för individen. Falska skyddsombud har inte samma rättsliga skydd som den som är utsedd på rätt sätt. I lagens mening är du inte skyddsombud, och om du då ställer krav med stöd av lagen, varpå arbetsgivaren beslutar att till exempel omplacera dig, har du inte samma skydd som ett ordinarie skyddsombud. Om det uppstår en rättstvist kan dessa personer även behöva stå för sina egna rättegångskostnader och eventuella skadestånd. Givet att ingen ansvarar för att de falska skyddsombuden får adekvat utbildning riskerar de också i högre utsträckning att sakna nödvändig kunskap om lagar och regler och kunskap om vad man kan kräva av arbetsgivaren. Sammantaget försvagas skyddsarbetet på svenska arbetsplatser om skyddsombuden inte har tillräcklig utbildning eller saknar stöd från en facklig organisation. Om det stämmer, som flertalet fackförbund uppger, att det blir allt vanligare med falska skyddsombud riskerar det att avsevärt försämra arbetsmiljön på våra arbetsplatser.

Tidigare hade Arbetsmiljöverket ett skyddsombudsregister dit arbetstagarorganisationen hade skyldighet att anmäla sina valda skyddsombud. Men när myndigheten 2007 fick kraftigt minskade anslag rensades det bland uppdragen och skyddsombudsregistret avskaffades, som ett sätt att minska de administrativa kostnaderna. Efter att registret avskaffats finns inget sätt för

Arbetsmiljöverket att ha koll på vem som är skyddsombud när man inspekterar arbetsplatser. Man kan inte heller följa upp så att lagen följs när skyddsombud utses, eller för den delen att de utses på rätt sätt av rätt organisation.

I dagsläget ligger allt ansvar hos den fackliga organisationen att säkra att allt går rätt till kopplat till utnämningen av skyddsombud. Den fackliga organisationen kan – om det kommer till deras kännedom att arbetsgivaren är den som har utsett ett skyddsombud – stämma företaget för hindrande av skyddsombud.

Ett sätt att förebygga problemen med falska skyddsombud skulle kunna vara att återigen ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att skapa ett skyddsombudsregister dit alla valda skyddsombud – samt hur dessa har utsetts – rapporteras. Detta skulle kunna förbättra kontakten mellan skyddsombud och myndighet samt stävja utvecklingen av ett ökat antal falska skyddsombud.

Jag vill därför fråga statsrådet Paulina Brandberg:

Delar statsrådet uppfattningen att det finns problem i enlighet med ovanstående, och vilka politiska initiativ avser statsrådet i så fall att ta för att komma åt problemen med falska skyddsombud?

.....

Johanna Haraldsson (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch